

vullen met  
aanmer-  
kingen, nogal  
t. de opvatting  
in gevallen  
terwege moet  
een referaat  
of twee jaar  
tar (van den  
alles is zijn

dat van een  
adat hij den  
licht, dat hij  
op dien weg  
niet dan dat  
een principi-

lei menschen  
te maken  
voonden; die  
verslag lazen.  
Op de heer  
De School  
moeg, dat de  
gt toch, dat  
was geweest  
aakt hebben  
ok doen. Ja,  
t U reeden  
daarom nog  
gadering aan

echt gezagde

was en is  
een rekening  
— zijn wil  
het referaat  
zijn wil een  
treffende  
or de aan-  
den moet  
etenschappen  
plaats vrie-  
le heer Jonk-  
het zijn zou,  
woorden ge-  
ist hier. De  
etenschappen  
temmen. Het  
ide woorden  
den heer

eweldige be-  
ij graag iets  
elijk. Ik heb  
lezen, dat ik  
rover schrij-  
ol, mijnheer  
neer iemand  
op den weg

ik op enkele  
De finesses  
voren.  
me verzoch-  
in ons blad,  
rijpen, waar-  
punt zetten

debatteeren.  
ouand soms  
eggen, waar-

J. W.

en van den  
teen mij den  
n voor deze  
boekjes zelf  
n interessant  
woning van  
euer kun-

ylis, die op  
de dingen  
oeringen" of  
ge beschrij-  
n ons land,  
onze lezers  
k door hun  
wege hebben

e thans be-

ij behandelt  
adat we op  
tot de per-  
interessant.  
romancier  
eerste van

gize roman-auteurs, dan toch zeker een der meest  
beteekenende.

Ritter beschrijft in dit boekje zeer uitvoerig het  
huis, ons geleidend van kamer tot kamer en ons  
wijzend op alle bijzonderheden van meubilering en  
versiering. Deze beschrijving is de hoofdzaak, het  
onderwerp van het boekje, zooals trouwens ook de  
titel aangeeft. Maar, het kan wel niet anders, in  
de mededeeling van alles wat in de woning van  
Ina Boudier-Bakker opmerkenwaardig is, wordt  
tergelijk een beeld gegeven van de kunstenaar-  
geve, omdat zij in dit huis het middelpunt is en  
de tekening van haar omgeving tegelijkertijd teek-  
ning is van haar zelf.

De bezoeker, die blijkbaar huisvriend is in de  
patriciërswoning op de Nieuwe Gracht te Utrecht,  
doet ons eerst het huis van buiten zien en de  
zachet-volle omgeving van de oude, Utrechtsche-  
straat. Hij leidt ons vervolgens door de hal en den  
gang, wijzend op iedere bijzonderheid en naar aan-  
leiding daarvan spreekt hij in 't algemeen over het  
huis als woonplaats, „om den mensch heen ge-  
bouwd, zooals de schubben om de dieren", waar  
„het leven der familie in al zijne voegen en voor-  
werpen, in zijn eigen geur, in den weerklink der  
geluiden, in de stem van de bel en van de klok...  
haast tastbaar aanwezig is".

Dan komen we in de tuinkamer, waar de gasten  
worden ontvangen. Vooral in de beschrijving van  
deze tuinkamer is de auteur zeer uitvoerig; hij  
spreekt over ieder meubelstuk, over de zeer artistie-  
ke wandversiering, de verlichting, het theegeroi,  
de boeken en platen — maar daardoor teekent hij  
ons ook volkomen de sfeer, die rondom de Schrijf-  
ster heerscht. En de beschrijving zelf is bovendien  
proeve van literaire kunst.

Vervolgens komen al de vertrekken aan de orde:  
de „apelok", een eigenaardig ingebouwde kamer,  
waarin de groote zilverkast staat, die met al de  
daarin uitgestalde siervoorwerpen erfstuk is der  
familie; de huiskamer, waar de Schrijfster huis-  
vrouw is; de werkkamer, waar zij haar arbeid ver-  
richt. En telkens weer krijgen we in dat alles teek-  
ning van de smaak, de ideeën, de liefhebberijen  
van de kunstenaar, elementen van waarde onge-  
twijfeld, omdat ze ons inzicht in den geest van  
haar romans verbreden. Overal „treft u in deze  
woning het door elkaar geweven van familietraditie  
en persoonlijk levensvermogen" en ge-ziet,  
dat „het huisvrouwelijke" (van Ina Boudier-Bak-  
ker), „een (is) met haar kunstenaarschap, dat één  
is met haar leven. Omdat ze het gewone begrijpt  
en liefheeft", wat ge in elk vertrek opmerkt, daar-  
om „is haar werk zoo doordringend".

In dit alles is veel, dat ons belang inboezemt.  
Ina Boudier-Bakker is, door haar rijken roman-  
arbeid, zoozeer onze bekende, dat het aantrek-  
kelijk voor ons is, haar in haar dagelijksche om-  
geving te zien en op deze wijze als van zeer nabij  
met haar te verkeer. In de kleurige beschrijving  
van de artistieke en smaakvolle woning is het boek-  
je zelf een roman van het moderne stempel.

Maar vooral toch is van betekenis de indruk,  
dien we, door deze milieu-teekening van de Schrijf-  
ster zelve krijgen. Men zou uit den geest van Bou-  
dier-Bakker's romans, uit het voortdurend weer-  
keren van het thema der desillusie en levensleer-  
stelling, zich omtrent haar zelf een aan deze men-  
taliteit verwante voorstelling kunnen gaan vormen.  
Niet geheel onlogisch zou het zijn, zoo men Ina  
Boudier-Bakker zich dacht als een sombere, in-  
zichzelf gekeerde figuur, (al voegen we er aanstonds  
bij, dat wie de romans goed gelezen heeft van  
dien indruk terecht is teruggekomen). Welnu, dan  
leert dit boekje haar anders zien. Volg dan maar  
met aandacht, wat Ritter u meedeelt over haar  
werkkamer, die „de droomkamer zou kunnen wezen  
van een sprookjesschrijver" door „de vele, grilli-  
ge omhoog rankende planten en de fel fonkelende  
bloemen en de als planten en bloemen grillige  
voorwerpen en de kleurige doeken en behangselen",  
die een „groot, zonnig vertrek" is, „een binnen-  
tuin", „vertaastbaarde, ongebreidelde verbeelding  
zonder aesthetischen stijloper, ... symbool van  
kunstdrift".

„Vreemd" zegt Ritter zelf, „hoe dit hart, dat  
met de schaduwen vertrouwd is, deze geest, die zich  
van het leven zoo weinig illusies schept en het  
vaak doordringt tot op het gebeente, zich in een  
looverspbeer terugtrekt, zoodra ze voort gaat weven  
aan haar op de heimelijk droomomspinnen koele  
levenswerkelijkheid gericht verhaal".

Maar zelf verklaart hij dit verschijnsel, als hij,  
in het verdere van z'n beschrijvingen, doet zien,  
„hoe al deze dagelijksche dingen de talismans zijn,  
waartoe de toovermacht der verbeelding ontkiemt,  
hoe er samenhang is tusschen haar menschen en  
dingen, en hoe zij het leven niet kon verheffen  
tot een hogere orde, als zij niet ook, tegelijkertijd  
wat vlak om haar heen is, koesterend kon verzor-  
gen, zooals ze de vreugden en teleurstellingen harer  
figuren met haar koesterende gedachten bege-  
heid".

Men gevoelt het, zoo wordt de sfeer van Ina  
Boudier-Bakker's werk mede verklaard uit deze be-  
schrijving van haar omgeving, of anders, zoo wordt  
de juiste verhouding gezeen tusschen de Schrijfster  
en haar werk. In dit verband verdient het nog ver-  
melding, dat Ritter ook een hoofdstukje wijdt aan

den gastheer, Ina Bakker's echtgenoot, dien hij teek-  
ent als een fijn, kunstgevoelig man, wiens be-  
teekenis voor het werk der kunstenaar groot is.  
De aandacht van den kunstenaar toch is saamge-  
trokken op het bijzondere gebied zijner belang-  
stelling, terwijl ze bij den kunstgevoelige op het  
leven in zijn geheel is gericht. De laatste heeft dus  
voor den eerste een nivellerende betekenis, en  
dat is in 't bijzonder ten aanzien van het echtpaar  
het geval. „Meent ge" zoo schetst Ritter in vra-  
genden vorm dezen invloed, „dat het stille, onop-  
gemerkte wonder kon worden voltrokken van een  
roman- en vertaalkunst, die hare gave voortreffeli-  
jkheid handhaaft in ieder nieuw verschijnend boek,  
indien het verbeteren-hartstochtelijk temperament der  
Schrijfster niet behoeft werd tegen te buiten gaan  
van zichzelf, door de gave menscheeljkheid en het  
finzinnig, vragenderwijs tot uiting komend artistiek  
begrip dat leeft in hem, die haar steeds omringt?"

Een slothoofdstuk, op aardige wijze in het ver-  
band van 't geheel gebracht, schetst de, in het  
bovenstaande aangegeven, verhouding van Schrijf-  
ster en productie, door de hoofdfiguren van de ver-  
schillende boeken in de tuinkamer op bezoek te  
doen komen bij de Schrijfster, die daar in het stille  
schemeruur zit. Al die personen komen tot haar en  
vragen, waarom zij hen zoo deed worden als ze  
zijn en in deze min of meer allegorische voorstel-  
ling, wordt dan de geest van Boudier-Bakker's  
romans geteekend en tegelijk de kracht in z'n  
inhoud staat dit hoofdstuk naast het geheel,  
maar door z'n vorm is het daarmee toch  
zoozeer in relatie gebracht, dat het niet als een  
aanhangel wordt gevoeld. En bovendien, het astruc-  
teert, wat toch de eindbedoeling is van het bezoek  
aan het huis der kunstenaar, n.l. de kunstenaar  
zelve beter te leeren kennen.

Goed geschreven als het is, belangrijk om z'n  
onderwerp en de bewerking daarvan, is Ritter's  
boekje zeker de vermelding waard en een aardige  
bijdrage tot de kennis omtrent een romanière van  
naam als Ina Boudier-Bakker is.

C. T.

Naschrift. Een onzer lezers maakt mij opmerk-  
zaam op het feit, dat de eenige weke geleden be-  
sproken roman „Helmut Harringa", niet een na-oorlogsch-  
boek is. Van deze correctie neem ik dankbaar nota en  
ik breng ze den lezers over, al blijft de zakelijke inhoud  
van m'n artikel daardoor onveranderd. „Helmut Har-  
ringa" is geheel een boek, dat past in de lijn, die ik  
daar aangaaf en is dan als herdruk up-to-date. C. T.

## ZENDING EN EVANGELISATIE.

### De wereld van den Islam.

De Islam blijft steeds de aandacht trekken van ieder  
Christen, die meeleeft met zijn tijd, en de bede: „Uw  
Koninkrijk kome" van harte bidt.

Immers, de Mohammedanen zijn meer dan 230 mil-  
joen (230.000.000) in getal, en voorwerp van zendings-  
arbeid. Zij leven buiten Christus; en al is de naam Jezus  
hun niet onbekend, die naam heeft voor hen niet de be-  
teekenis van Zaligmaker.

Temeer hebben de Christelijke volken een roeping te-  
genover de Mohammedanen, omdat 7 van elke 8 onder-  
danen zijn van Christelijke mogendheden; slechts 1 op de  
8 leeft onder eigen Mohammedaans bestuur. Moeten  
wij er niet Gods hand in zien, dat bijna heel de Moham-  
medaansche wereld een Christelijke overheid heeft?

Bovendien, de houding van den Islam is ook van het  
grootste belang voor de internationale betrekkingen der  
volken. De wereld is, sinds den laatsten oorlog, als het  
ware één groot geheel geworden; de scheidsmuuren zijn  
weggevalen; zelfs vliegen de auto's door de Sahara-  
woestijn. En het kan niemand onverschillig zijn, hoe het  
met een belangrijk deel van de wereld, gelijk toch de  
Islam is, gesteld is.

Voorts, in de Mohammedaansche wereld vinden aller-  
lei ingrijpende veranderingen plaats op alle gebied. Het  
kan niet uitblijven, of daardoor wordt het geloof van den  
Islam ondermijnd. Hoeveel zegt in dezen niet reeds de  
afschaffing van den fez en den sluier in Turkije, en de  
emancipatie der vrouw. Zal de Islam als godsdienst  
straks ineenstorten? Dan zal het toch iets anders en bet-  
ters moeten ontvangen in plaats van het ineenstortend  
geloof, zal het niet aan de revolutie ten buit vallen en  
aan het brutaalst ongelooft. En dit andere, dit betere, kan  
alleen het Evangelie van Jezus Christus zijn.

Uitstel van den zendingsarbeid kan het nog minder  
lijden, omdat er van de zijde van het ongelooft een zeer  
krachtige aanval op de Mohammedaansche wereld wordt  
gedaan. Het materialisme van het Westen oefent een zeer  
verderfelijk invloed uit. De moderne beschaving werkt  
ook niet bepaald zedelijk en geestelijk verheffend. Vele  
dusgenaamde „christenen" geven een buitengewoon  
slecht voorbeeld door hun wandel, en brengen het Chris-  
tendom in discredit.

Alles roept in de wereld van den Islam om het Evan-  
gelie, als het eenige middel van eeuwige en tijdelijke  
verlossing.

Nu is uit den treure herhaald, en het wordt door tal-  
loos velen geloofd, dat een Mohammedaan niet kan be-  
keerd worden. Ziet hij niet met verachting op de Chris-  
tenen neer, gelijk een Christen op den Jood? Hij is zelf-  
genoegzaam en voelt geen behoefte aan verandering; de  
weg naar den hemel is vrij, en er is niets wat hem ver-  
hindert binnen te gaan. De Christenbonden zijn vervloekt.  
Het wordt dan ook verstandiger geacht, dat de zending  
zich op de heidensche volken werpt; onder hen heeft het

Christendom toekomst. Bovendien is daar de zending  
noodig, opdat zij niet aan den Islam ten buit vallen.

Wat is van dit alles waar?

Het kan niet worden ontkend, dat de geschiedenis geen  
hemoedigend antwoord heeft gegeven. Het was tot dus-  
ver bijna allerwegen een ploegen op rotsen.

Maar het gaat niet aan alle vrucht aan dezen zendings-  
arbeid te ontzeggen.

Onze Oost-Indië spreken reeds van een bijzonderen  
zegen. Niet alleen zijn er overal open deuren, en weten  
onze zendelingen op Java ternaauwermond van alle ge-  
boden gelegenheden gebruik te maken; maar ook zijn er  
reeds duizenden toegebracht. En binnen weinige dagen  
hoopt de Inlandsche kerk van Djoeja haar eigen, Ja-  
vaneschen predikant te bezitten.

Op de groote Algemeene Zendingconferentie in 1924  
te Jerusalem gehouden, is deze vraag naar de vrucht ook  
aan de orde gesteld. De arbeiders op het zendingsveld  
moesten hun eigen ervaringen meedeelen. En treffende  
aanlijzen van Gods almachtige genade werden vermeld.  
Behalve Ned. Indië kon ook Abessynië van duizenden  
bekeerlingen spreken. En veler getuigenis was, dat de  
Mohammedaansche wereld open ligt voor de prediking  
van het Evangelie.

Dit wordt nog niet algemeen ingezien, en de arbeid  
onder de Mohammedanen is dan ook tot dusver bij vele  
zendingsgenootschappen, vooral in het buitenland, tuma-  
lijk wel verwaarloosd geweest.

Enkele getallen en namen mogen dit uitwijzen. Niet,  
dat wij hiermede iets nieuws zeggen; want reeds op de  
Conferentie van Lucknow in 1911 is ook reeds op dezen  
dreeven stand van zaken gewezen; en hoewel sindsdien  
15 jaren verlopen zijn, is verbetering nauwelijks inge-  
treden.

Practisch onbezet zijn de volgende Mohammedaansche  
landen en streken: Afghanistan, de provincies Hedjaz,  
Asir, Nejd en Andramaut in Arabië, Russisch Turkestan,  
grote deelen van Siberië, Boekhara, het Oostelijk deel  
van den Maleischen archipel, en Socotra; ook de Mo-  
hammedaansche bevolking van Madagascar, Albanijë,  
Bulgarië, Jugoslavië, de Krim, Georgia en Europeesch  
Rusland, Tripoli in Noord-Afrika, de Fransche Soedan,  
het groote Auragebergte, de Sahara, en Marocco. Al  
deze streken bevatten tezamen een Mohammedaansche  
bevolking van 40.000.000. Voor de 8.000.000 Mohamme-  
danen in China is ternaauwermond één zending ter be-  
schikking. Ook het gebied der 60.000.000 Mohammedanen  
in Engelsch Indië kan zonder bezwaar „onbezet" worden  
genoemd; er wordt zoo goed als niet aan hen gedacht.  
Er zijn in Engelsch Indië 5000 zendingen, maar wie  
bekommerd zich van hen over de Mohammedanen?

Men berekent, dat er waarschijnlijk 100.000.000 Mo-  
hammedaansche vrouwen en meisjes zijn, tot wie het  
Evangelie op geenerelei wijze komt. Voor hen alleen zijn  
100.000 krachten noodig. Dit eene voorbeeld wijst er af-  
doende op, dat men geen enkele reden heeft, te zeggen,  
dat er reeds genoeg zendingskrachten werkzaam zijn.

Natuurlijk wordt de wereld der Mohammedanen niet  
geheel vergeten; een vergelijking van de bovenstaande  
cijfers met het getal van de belijders van den Islam wijst  
dit wel uit. Maar het gaat meestal zoo toe, dat in een  
Mohammedaans land de zendelingen op een bepaald  
punt worden saamgebracht, alzoo in en vanuit dit cen-  
trum arbeiden, maar de zeer verre en wijde omtrek wordt  
dan niet bereikt.

Men heeft het noodig geacht den schreienden nood der  
Mohammedaansche wereld eens opzettelijk onder de  
oogen te zien. Daartoe werd, behalve eenige speciale  
conferenties, ook de Algemeene Zendingconferentie te  
Jerusalem gehouden in het voorjaar van 1924, waarover  
wij op deze plaats reeds vroeger schreven. Maar men  
heeft het hierbij niet gelaten. De Christelijke kerk moet  
het weten, wat er in die wereld van den Islam bedien ten  
dage omgaat; welke groote kansen God aan het Evan-  
gelie geeft; hoe verwaarloosd de zorg van de Christen-  
heid voor de Mohammedanen tot dusver is geweest; hoe-  
veel er te doen is, en welke rijke beloften de arbeid onder  
de Mohammedanen bevat.

Daarom is onder leiding van dr. John Mott, voorz. van  
den Internationalen Zendingraad, een boek de wereld  
ingezonden, onder den titel: „The Muslim world of to-  
day". Dit boek van 400 bl. bevat niet minder dan 23  
hoofdstukken of artikelen, geschreven door schrijvers en  
schrijvers van naam. Alle belangrijke kwesties komen  
natuurlijk ter sprake, als het Kalifaat, de Islam en niet  
rasenprobleem, journalisme, literatuur, het vrouwen-  
vraagstuk, enz.

De vraag, die bij het lezen van dit boek opkomt, is: wat  
heeft het Christendom tegenover deze geweldige macht te  
stellen? Neem alleen eens het vraagstuk van de jour-  
nalistiek. De bekende dr. Zwemer wijdt er een artikel aan  
van meer dan 50 bl. Alleen in Engelsch Indië zijn 222  
Mohammedaansche nieuwsbladen.

In Ned. Indië is de pers ook druk in de weer. Op Java  
zijn 8 nieuwsbladen en op Sumatra en de andere eilanden  
10; op Java alleen 24 periodieken. De namen zijn ook  
merkwaardig: „Licht van Sumatra", „Jong Java", „Licht  
van Indië", „Jong Sumatra", „De herleving van den Is-  
lam", „De Aera van den Islam", enz. Dit alles wijst op  
een ontwakning van den Islam.

Het loont de moeite, op sommige artikelen uit dit boek  
nader de aandacht te vestigen.

J. D. W.

### UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN.

#### Pers-stammen.

Scheiding van Kerk en Staat in  
Zweden.

Ook in Zweden is er een actie gaande voor de